AÑA 10

6

JULI/AUGUSTUS 1979

skol & komunidat

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA

SIMAR

Bij de foto:
Simar Onderwijsdagen '79, onvrede en frustratie alom, pag. 4

redaktie

j. jutten, j. j. coutinho, r. r. kelly,
a. vrolijk, m. winklaar en m. guda

redaktie-adres:
kantoor simar, zuidstraat 11

bank:
a.b.n., banknr. v. 62583
t.n.v. "vorm"

layout en fotografie:
r. de graaff

drukker:
v.a.d.

abonnementen:
ned. antillen NAf. 12,50 per jaar
nederland NAF. 16,— per jaar
overige landen NAf. 17,— per jaar

simar

SINDIKATO DI MAESTRONAN DI ARUBA

zuidstraat 11, oranjestad,
p.o.b. 582, oranjestad,
tel. 4219

sekretaresse kantoor:
mevr. f. alexander

vergaderplaats:
zuidstraat 11
tel. 4219; simar-leden die hier willen vergaderen kunnen de sleutel op het kantoor afhalen

banken:
banco barclays antiliano v-224-1
algemene bank nederland v-62503

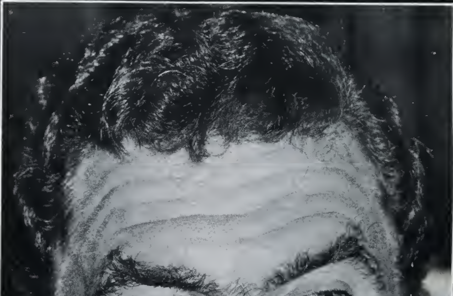
nieuwe leden:
kunnen iedere dag opgegeven worden op het kantoor, zuidstraat 11

AÑA 10 - NO. 6
JULI/AUGUSTUS 1979

skol % komunidat

sindikato di maestronan di aruba

JOOP JUTTEN

TIN KU BAI ☞

Porfin nan a logra.
Nos amigo, kompañera Joop mester bai Hulanda bek. B.C. i SKOA a lag'e sa ku nan lo no renoba su kontrat mas e aña eskolar venidero debi na "Antianisashon" di enseñansa. Kiko nos komo Antiano por trese kontra un motibo asina? Masha poko o nada.
"Wie een hond wil slaan vindt altijd wel een stok" i e "stok" ku nan a uza pa dal Joop ta infalible.
Nuebe aña pasa Joop a yega Aruba ku su famia. Net den e tempo di e welga di maestronan. "Mi a baha fei barko i ya mi tabata den welga" e ta konta nos.
El a kuminsa na Pieter Boer skol na San Nicolas i despues di 2 aña el a pasa pa Juliana skol na Playa.
Joop ta un persona masha agradabel. Un gran storiado ku por lagabo sinta oranan largo scuchando e aventuranan ku el a pasa na China, tempo ku China tabata sera pa mundo oksidental. Homber di prinsipio ku semper ta na fabor di e klase pober den su lucha pa sobrevivensia. Talves esaki ta su fout.
Kisas si e no a mantene su mes na su prinsipionan e lo no tabatin mester di bai. Pero esnan ku ta kere ku Joop lo kai na rudia pa pidi pordon no konosé.

Pa esnan ku a nase i ta biba aki ta difisil, mirando e asunto aki superfisialmente, pa bisa ku B.C. ta hasiendo malo dor di no duna Joop trabou. B.C. ta uzando e argumento ku mester hasi luga liber pa yiu di tera i esaki ta algo ku semper nos a lucha fuertemente p'e.
Sinembargo nos ta na altura ku tambe tin hopi otro makamba, ku tin menos tempo na Aruba ku Joop ta okupando puestonan ku tin yiu di tera kualifika pe. Makambanan ku no ta hasi nada pero nada pa e komunidat Arubano. Solamente di kas pa trabou i trabou pa kas. Pero pa keda den un bon "blaadje" ku kua gobierno ku a i lo sinta (ultimamente nos por mira ku e grupo aki ta identifika nan mes komo "Groep Europese Nederlanders") nan ta dobla pa kua biento ku ta supla.
"Wiens gunst men verwacht diens woord men spreekt".
E personanan aki si no mester bai bek Hulanda pa duna yiu di tera chens. Asta aña pasa B.C. aki a bai asina leu di trese direktor di e MAO-skol na Aruba siendo ku den e persona di Boy Escalona nos tabatin un yiu di tera kompletamente kualifika i ku eksperensia. Pero Boy no tin e "right shade of color" i Boy ta PPA.
Asina ta ku nos no ta kere mucho den e preokupashon di e deputado di enseñansa.

Redaktor en hefe di SKOL & KOMUNIDAT

Desde ku Joop a tuma e redakshon over na aña '73 over for di Jan van Steen c.s. hopi kambio a tuma luga. Na 1969 e revista a mira lus bou di e nomber "Vorm". E kontenido di e artikulonan tabata mas o menos igual: "Koetjes en kalfjes van het onderwijs". De bes en kuando bo ta topa un artikulo ku ta toka algo fuera di skol. Segun e añanan tabata pasando e miembronan di e redakshon tambe tabata kambia. Asta tabatin personanan den redakshon ku nunka no a skibi un leter.
Pero na '74 nos por kuminsa mira kambionan tabata biniendo den e topikonan i layout. E artikulonan a bira mas "live" ku e.o. entrevista i portret. Den e temponan ku a sigi situashon den enseñansa a bira mas tenso i a bin kulmina den e welga di maestronan pa mas Partisipashon.
E kantidat di miembronan di redakshon a bira asina poko ku tabata Joop so mester a kompila henter e revista. Den kurso di e welga e kantidat di miembronan di redakshon a wordu amplia.
Fuera di esaki tambe nos a sinti ku mester a kambia e nomber. Nos no tabata solamente pa skol so pero tambe e problemanan di e komunidat tabata wordu tresi den e revista. Pesei e nomber Skol i Komunidat a kai net bon. Nos a kuminsa publika artikulonan na Papiamento i e revista a bin ta na alkanse di e pueblo lektor ya ku e ta obtenibel den tur libreria.
Joop semper tabata na fabordi e kambionan aki i asta tabata stimula nan. Sin eksahera nos tur di redakshon tin ku bisa ku Joop ta e motor tras di e revista aki.

E motibo

E motibo pakiko e kontrat di Joop no ta wordu renoba ta simpel. John van der Kuyp no a gusta sierto artikulonan ku a sali publika den Skol i Komunidat 2 aña pasa. Nos por korda kon el a rabia masha pasobra den un artikulo nos a protesta ku e ta wordu nombra komo deputado mientras ku el a wordu enkarsela pa posibel falsifikashon di volmacht.
John v/d Kuyp a zundra Simar, Skol i Komunidat enfin tur hende ku e por a haya pa tal akusashon.
Despues di esei hues a duna sentensia: John v/d Kuyp, presidente di e komishon di referendum ta kulpabel di falsifikashon di volmacht.
I e komo "meester in de rechten" e tabata sa masha bon ku e motibonan tabata sufisiente pa kondene. I kiko a pasa? El a pidi su retiro manera un politiko ku kuero di kara?

John van der Kuyp

Na Hulanda un ministro a renunsia pa un kaha di sigá ku duane a hay'e kune krusando frontera. Un otro a tuma su retiro ora polis a hay'e ta kore outo burachi. Aki na Aruba nan ta falsifika volmacht i nan ta hasi meskos ku ta "Openbare Ministerie" i nos huesnan ta kontra nan i nan lucha.
Ku otro palabra ta pasobra Officier van Justitie i hues ta kontra e lucha di Aruba pesei nan a haya John v/d Kuyp kulpabel di falsifikashon.
I loke a pone John rabia mas ainda ta dia ku nos a publika su portret i bou dje: Would you buy a secondhand car from this man?
E mesun kos aki nan a hasi na

Merka ku Nixon tempo di e eskandalo di Watergate. Ta e kosnan aki a pone V/d Kuyp tuma e pasonan pa paga Joop bek dor di no renoba su kontrat.

Trabou pa komunidat

Poko Hulandes a yega di traha pa e komunidat di Aruba manera Joop Jutten. I no solamente aki, pero tempo ku ainda e tabata biba na Hulanda el a traha den organisashonnan Antiano. Semper Joop a bringa pa esnan margina i pa drecha nan posishon. I na su manera, gia pa su idealnan Joop huntu ku otronan tabata hasi un trabou hopi nesesario pa Aruba: Laga un bos kritiko resona.
Un bos kritiko ku ta liga na e interesnan di e klase mas abou. Den e ultimo añanan ta bisto ku e uniko bos kritiko ku a kada na Aruba ta Skol i Komunidat. No solamente kritiko, pero e no a liga na ningun partido politiko.
Ounke tin biaha e mester buska leu, prinsipalmente pa e dogmatikonan, nos artikulonan semper a respira un aire di militansia obreril. Ta e bravura aki no ta kai na agrado di nos gobernantenan i nan lakayonan. Nan no ta gusta hende ku ta pensa pa nan mes. Nan no ta gusta hende ku nan no por manipula, ku nan no por kumpra. Pero mas pio si, si e hende aki tin na su desposishon medionan di publikashon; e ora si e situashon ta bira mas peligroso. Pasobra pa medio di e publikashonnan wowo di mas hende lo bai habri: e revista lo bai forma un peliger pa e metanan ku nan a pone nan dilanti. Joop a traha huntu ku nos i huntu hopi biaha nos a bisti e "stoute schoenen" sin miedo pa e konsekuensianan. Ora bo tin prinsipio bo no sa dal stap atras.
Den wowo di John v/d Kuyp i MEP ta na un manera so bo por i mag traha na Aruba i esei ta dor di apoya nan. Si nan ta fout, bisa ku nan tin rason; si hues kondena nan, bisa ku hues ta marioneta di gobierno sentral; si nan gasta sientos di miles di florin pa biahenan inutil, bisa ku e ta e miho invershon ku por tin. Si nan hasi nan mes i nos pueblo ridikulo dilanti di bishitantenan di afo, bisa ku nan ta demostra korahe; si nan kibra leinan, bisa ku e leinan no ta sirbi; si nan krea kantidat di departamento nobo ku miles di nombramento politiko, bisa ku no ta berdat i ku tur trahado ta satisfecho. Den e liñanan aki bo mester kana pa bo por keda bon "friend" ku e hendenan aki ku dor di un fout den historia ta karga nomber di gobernante.

Libertat

Aki na Aruba libertat ta e palabra di moda. Prinsipalmente e dirigentenan di MEP ta spart tur kaminda ku e palabra aki. Ku leternan higantesko nos por mira esaki riba nan borchinan i nan ta keriendo ku e palabra libertat a bira nan propiedat. Di nan e ta i nan ta dikta ki nifikashon bo tin ku pone na dje. Pero no tin grupo ni instansia ku ta trapa e libertat ku mas brutalidat ku e hendenan di MEP. E libertat di tin bo propio opinion, e libertat aki no ta aparese den e dikshonario di MEP. E libertat di ekspresa e propio opinion ta hopi peligroso si mester uz'e pa kritika MEP. Aki nos ta mira klaramente ku libertat di ekspreshon ta wordu trapa ku pata di olifanti. Pa e partido ku ta yama su mes sosial-demokrata.

Simar ta un poko lat

Un luna promé ku Joop tin ku bai e direktiva di nos sindikato a lanta for di soño i a ripara ku Joop tin ku bai Hulanda bek. Awor ku Joop su preparashonnan ta den full-swing, awor nos direktiva ta bin ku plannan di akshon pa yuda Joop.
Sabiendo for di aña pasa ku e miembro aktivo aki a haya un kontrat pa un aña so, konosiendo su kaso a fondo anto awor numa bo ta aktiva komishonnan pa trata na mantene e kompañero aki na Aruba?
Tur sindikato merese e direktiva ku e haya i Simar merese berdat esun ku e tin awor. No ta nos kustumber di kritika nos propio direktiva, pero ora nan no ta traha manera debe ser nos lo no hala atras pa hasi esaki. Den e kaso aki nos a ripara hopi negligensia pa problema di un di e miembronan mas aktivo ku e sindikato a yega di konose.
E aña aki atrobe hopi inisiativa di personanan, fuera di sindikato, a ser entama pa mira si famia Jutten por keda. Nan bisiñanan di Paradera, konosinan i tambe koleganan di skol i mayornan di alumnonan di

JOOP TIN KU BAI

Joop a hasi petishon na gobierno pa renoba e kontrat.
Tambe FAVI, e fundashon pa esnan visualmente inkapasita, ta wordu perhudika si e mester perde señora Ria Jutten, kende ta ofrese su tempo liber pa traha ku e personanan ku ta visualmente inkapasita.

FAVI lo hanja falta di Ria.

Despedida

Nos sa ku Joop lo no laga nos redakshon i nos ta sigur di por konta ku su artikulonan di Hulanda. Sinembargo nos lo haya falta di su presensia, su dinamismo, i prinsipalmente di su entusiasmo ilimita pa e trabou ku nos ta bin ta hasiendo pa basta tempo kaba.

ONDERWIJS EN MAATSCHAPPIJ

door Ralph R. van Breet

Bij veel leerkrachten bestaat een onvrede met het huidige onderwijs. Er wordt steeds weer geklaagd over het gebrek aan interesse en geringe motivatie bij de leerlingen, over de slechte resultaten die zich manifesteren in de grote aantallen zittenblijvers en gezakten, over het feit dat er van de leerlingen zo weinig initiatief uitgaat. Bij de leerkrachten zelf valt op een berusting, een niet weten waar te beginnen aan een oplossing. Het bestuur van de Simar is van mening dat het zoeken van oplossingen óók een taak is van de leerkrachten. Als eerste stap naar mogelijke oplossingen wordt gezien een bewustwording van wat wij als leerkrachten eigenlijk doen. Met het oog hierop organiseerde het Simarbestuur eind mei, begin juni een aantal onderwijsdagen. Door verschillende sprekers werd een inleiding gehouden, waarvan wij er thans een paar laten volgen. Door de deelnemers aan de onderwijsdagen werd over de inleidingen gediskussieerd, waarna rapport werd uitgebracht over de diskussies. Het Simarbestuur bestudeert deze rapportage en zal hierover later verslag uitbrengen.

1. Het onderwerp van mijn inleiding van vanochtend is de relatie tussen onderwijs en maatschappij en in deze inleiding wilde ik in het kort ingaan op het verleden, het heden en de toekomst van ons kleuter-, basis- en speciaal onderwijs.

2. Bezien we de historische ontwikkeling van ons basisonderwijs dan zien wij een viertal ontwikkelingslijnen, nl.:

a. van onderwijs voor enkelen naar onderwijs voor allen;
b. van eindonderwijs naar voorbereiding op vervolgonderwijs;
c. van zeer elementair onderwijs naar onderwijs van een redelijk hoge kwaliteit;
d. en van onderwijs 'geheel op moederlandsche wijze' naar een zekere mate van Antillianisering van het onderwijs.

Laten wij nu deze vier ontwikkelingslijnen iets nader bekijken.

3. Teruggaande in de geschiedenis, kunnen wij zien, dat sinds de tijd van de W.I.C. tot ver in de tweede helft van de 19de eeuw het aanbod aan basisonderwijs bizonder beperkt was. Alleen de kinderen (of beter gezegd: de zonen) van de welgestelden genoten enige vorm van onderwijs, eerst d.m.v. huisonderwijs en op partikuliere schooltjes die door de ouders in stand werden gehouden en later op de gouvernementsscholen die in de stad geconcentreerd waren. De kinderen van de minvermogenden, de distriktskinderen, maar ook de dochters van de welgestelden, bleven lange tijd van elke vorm van onderwijs verstoken.

4. Hoewel de onderwijswet van 1806 de eerste aanzet gaf tot het kosteloos onderwijs voor de minvermogenden, is het vooral de R.K. Missie geweest, die in de tweede helft van de 19de eeuw het volksonderwijs op de Ned. Ant. heeft uitgebouwd. Uitgaande van het idee van onderwijs in dienst van de zedelijke verheffing van de slaven en het via godsdienstonderricht in het geloof vasthouden van de 'gedoopte heidenen', hebben pastoor Niewindt en de andere religieuzen van de R.K. Missie een schoolstelsel opgebouwd, dat in de loop van de tijd en mede onder invloed van de toegenomen welvaart van de Ned. Ant. uitgegroeid is tot een systeem van volksonderwijs, dat sinds het begin van deze eeuw door de overheid is overgenomen, in de zin dat dit onderwijs door de overheid bekostigd wordt.

5. Maar dit verruimde aanbod aan onderwijs betekende geenszins dat nu ook iedereen meer gelijke kansen op kwalitatief goed onderwijs kreeg. Lange tijd was ons basisonderwijs in kategorieën verdeeld en wel zodanig dat de kinderen van de elite het beste onderwijs genoten. Creëerde de onderwijsverordening van 1884 drie soorten scholen voor basisonderwijs, die later in de verordening van 1897 door twee soorten vervangen werden, de verordening van 1935 creëerde het gelaagd systeem van basisonderwijs dat velen van ons nog uit onze kinderjaren kennen, nl. het GLO-A, GLO-B, ULO en MULO. En de combinatie van het feit dat de Muloscholen lange tijd slechts in de steden voorkwamen met het feit dat deze scholen schoolgeld heven, betekende dat i.h.a. alleen de kinderen van de stedelijke elite kwaliteitsonderwijs konden genieten, de kinderen van de minvermogenden en de distrikskinderen moesten het lange tijd met een onderwijs van mindere kwaliteit doen. Pas in de zestiger jaren krijgen wij een systeem van uniform (d.i. niet gelaagd) en kosteloos basisonderwijs, waardoor tot op zekere hoogte ieder kind meer gelijke kansen binnen ons basisonderwijs kreeg.

6. Teruggaande in de geschiedenis, kunnen wij ook zien, dat ons lager onderwijs geëvolueerd is van eindonderwijs naar basisonderwijs dat voorbereidt op het vervolgonderwijs. Wat wij in feite zien, is dat onder invloed van een toenemende behoefte aan beter geschoold personeel, sinds het einde van de vorige eeuw de mogelijkheden voor voortgezet onderwijs hier op de Ned. Ant. verruimd worden, eerst het Mulo en het ambachtsonderwijs en later ook het Middelbaar Onderwijs, het Technisch onderwijs en het Nijverheidsonderwijs voor meisjes. Maar de toegenomen ekonomische ontwikkeling op de Ned. Ant. heeft niet alleen geleid tot een toegenoemen behoefte aan beter geschoold personeel, maar ook tot een toenemende sociale vraag naar voortgezet onderwijs en deze beide ontwikkelingen samen, hebben geresulteerd in de huidige situatie, waarin praktisch ieder kind dat van de basisschool afkomt, naar de een of andere vorm van voortgezet onderwijs gaat, zodat het basisonderwijs niet meer beschouwd kan worden als eindonderwijs, maar in feite funktioneert als een voorbereiding op verder onderwijs.

7. Maar wij kunnen ook zien, dat de beide eerder genoemde ontwikkelingen, gepaard zijn gegaan met een voortdurend streven naar kwaliteitsverbetering van het basisonderwijs. Was dit basisonderwijs tot ver in de vorige eeuw voor een groot deel nog elementair onderwijs in de letterlijke betekenis van het woord, sinds het rapport van de schoolcommissie van 1882, zien wij dat er gestreefd wordt naar een kwaliteitsverbetering van dit onderwijs door enerzijds een uitbreiding van het aantal vakken waarin onderwezen wordt en het stellen van hogere eisen aan de leerplannen en anderzijds door het streven naar kwaliteitsverbetering van de onderwijzersopleiding.

8. En tenslotte zien we dat deze drie ontwikkelingslijnen gepaard gaan met een vierde

ontwikkelingslijn, nl. het begin van een Antillianisering van het onderwijs. Dit streven naar Antillianisering kwam enerzijds tot uiting in het streven naar de Antillianisering van het onderwijzerskorps, eerst door het creeren van beperkte opleidingsmogelijkheden hier ten lande zelf, zoals de normaalcursussen en de opleiding tot hulponderwijzer, en later door een vrij genereus beurzenbeleid en toen dit niet de gewenste resultaten opleverde, door het stichten van eigen Pedagogische Akademies. En anderzijds kwam dit streven naar Antillianisering tot uiting in het ontwikkelen van eigen of aangepaste methodes, zoals Zonnig Nederlands, Nos Patria en Nos Tera.

9. De vier hier genoemde ontwikkelingslijnen hebben geresulteerd in een systeem van basisonderwijs dat er zo op het oog best mag wezen: ons basisonderwijs is nu uniform en universeel, er is een voldoende aanbod aan vervolgonderwijs, er is een voldoende aanbod aan opgeleide lokale leerkrachten en de overheid en de samenleving i.h.a. blijken bereid te zijn om veel geld voor ons onderwijs uit te geven. Maar toch kunnen wij geenszins tevreden zijn met ons huidig basisonderwijs, op het waarom hiervan wil ik later terugkomen.

10. Als wij ons nu richten op de historische ontwikkeling van ons kleuteronderwijs, dan zien wij dat dit type onderwijs steeds een stiefmoederlijke behandeling heeft gekregen. In de onderwijsverordening van 1884 wordt dit type onderwijs (toen nog als bewaarschool aangeduid) slechts in artikel 10 terloops genoemd, dezelfde behandeling krijgt dit type onderwijs in artikel 12 van de onderwijsverordening van 1907 (alleen wordt het nu voorbereidend onderwijs genoemd) en in de onderwijsverordening van 1935 wordt dit type onderwijs in een zestal artikelen afgedaan. Ook de jongste pogingen om dit type onderwijs een betere wettelijke basis te geven, zijn gestrand. Zo is het nooit tot een openbare behandeling van de ontwerp-landsverordening op het kleuteronderwijs van 1961 gekomen en zo ook ligt het nieuwe ontwerp van 1974 nog steeds bij de staten en dit terwijl zowel de verordening op het basisonderwijs als die op het voortgezet onderwijs reeds afgekondigd en in werking getreden zijn.

11. Maar de stiefkinderlijke behandeling van het kleuteronderwijs komt niet alleen tot uiting in de perikelen rond haar wettelijke regeling, maar ook in de subsidieregeling voor het kleuteronderwijs, de opzet van de opleidingen voor onderwijzend personeel en de regeling van de rechtspositie van de kleuterleidsters. En de denigrerende benamingen van en opmerkingen over dit onderwijstype, ook van de zijde van de leerkrachten uit de andere onderwijstypen, wijzen ons erop dat niet alleen de wetgever onvoldoende waardering kan opbrengen voor het kleuteronderwijs. Wat wij in feite zien gebeuren, is dat het kleuteronderwijs niet als echt onderwijs wordt beschouwd, omdat dit onderwijstype nu eenmaal niet past in het traditionele beeld van de leerschool en omdat het geen aanwijsbaar maatschappelijk nut heeft.

12. De geschiedenis leert ons dat twee opvattingen over het kleuteronderwijs steeds om de overhand hebben gestreden. Enerzijds wordt het kleuteronderwijs gezien als een verlenging van de thuissituatie en anderzijds als een voorbereiding op het basisonderwijs. De benadrukking van de beschermende en de verzorgende taak van het kleuteronderwijs heeft lange tijd de overhand gehad, zoals mag blijken uit het traditionele gebruik van de term 'bewaarschool'; maar ook nu nog kunnen wij konstateren dat vele ouders het kleuteronderwijs primair als een dagopvang voor de kinderen hanteren. De benadrukking van de opvoedende en onderwijzende taak van het kleuteronderwijs werd primair ingegeven door de wens om de kinderen reeds op jonge leeftijd voor te bereiden op de leerschool en dit gold vooral voor die kinderen, die vanwege persoonlijke en/of sociale omstandigheden een ontwikkelingsachterstand vertoonden vergeleken met de meer geprivilegieerden.

13. Maar ondanks de hier gekonstateerde institutionele en onderwijskundige isolering van het kleuteronderwijs t.o.v. de overige onderwijstypen, is het kleuteronderwijs in de loop van de tijd in omvang toegenomen en wel zodanig, dat nu meer dan 90% van de 4 - 6 jarigen dit onderwijstype bezoekt. En dit simpele feit alleen al, noopt ons tot een nadere bezinning op het kleuteronderwijs, maar ik zal hierop later nog terugkomen.

14. Bezien wij de ontwikkeling van het speciaal onderwijs op de Ned. Ant., dan moeten wij in de eerste plaats stellen dat dit speciaal onderwijs van vrij recente datum is en dat wellicht daarom weinig van haar geschiedenis op schrift is gesteld. Wat wij wel kunnen vaststellen, is dat deze ontwikkeling geheel anders is verlopen dan die in Nederland. Waren de eerste vormen van speciaal onderwijs in Nederland gericht op de zintuiglijk gehandicapten, m.n. de doofstommen en de blinden en kwam het zgn. debielen- en imbecielenonderwijs vnl. tot stand naar aanleiding van de leerplicht, toen de problemen met de zwakzinnige kinderen in het reguliere basisonderwijs akuut werden, hier op de Antillen zien wij eerst het onderwijs aan de moeilijk en zeer moeilijk lerende kinderen ontstaan en pas later het onderwijs aan de zintuiglijk gehandicapten, i.c. de slechthorende, dove en spraakgebrekkige kinderen.

15. Het ontstaan van het speciaal onderwijs op de Ned. Ant. moeten wij i.h.b. toeschrijven aan de reeds eerder genoemde wijzigingen binnen het basisonderwijs, nl. het ontstaan van een systeem van uniform (d.i. niet-gelaagd) en universeel basisonderwijs. Was het vroeger zo, dat het niet met vrucht kunnen volgen van het basisonderwijs als weinig problematisch werd ervaren, in dit nieuwe systeem werd dit wel een probleem en ontstond het streven naar het kreëren van speciale scholen voor deze groepen kinderen, om aldus een zeker niveau en kwaliteit binnen het gewone basisonderwijs te handhaven. Maar met het ontstaan van het speciaal onderwijs, zien wij dat deze onderwijssektor een eigen, interne dynamiek gaat vertonen, zoals wij dat ook in andere landen hebben kunnen waarnemen.

16. De eerste tendens die wij kunnen zien, is dat het speciaal onderwijs in omvang toeneemt: zo is bv. het debielenonderwijs sinds haar ontstaan gestaag gegroeid, zowel in absolute aantallen, als relatief tot de omvang van het reguliere basisonderwijs en pas in het begin van de zeventiger jaren, zien we een zekere kentering optreden, in de zin dat het absolute aantal leerlingen van de MLK-scholen begint te dalen (nl. van 432 in 1974 naar 358 in 1978). Maar relatief gezien, blijft het aantal leerlingen toch om en nabij de 4,5% liggen.

17. De tweede tendens die wij kunnen waarnemen, is de tendens tot differentiatie binnen het speciaal onderwijs. Maar hoewel deze differentiatietendens gestuit is op de kleinschaligheid van dit eiland (zo is het speciaal onderwijs op Curacao bv. veel meer gedifferentieerd dan op Aruba), blijft het streven naar differentiatie toch duidelijk waarneembaar, zoals de diskussies rondom een evt. LOM-school aantonen. En bovendien is het zo, dat daar waar de kleinschaligheid het kreëren van allerlei speciale schooltypen in de weg staat (zoals op Aruba, maar ook op Bonaire en St. Maarten) wij een tendens kunnen waarnemen tot het afschuiven van de meest uiteenlopende probleemgevallen uit het basisonderwijs naar de bestaande typen speciaal onderwijs. Maar met de regulering van de toelating tot het speciaal onderwijs door een externe instantie en met het ontstaan van zekere pedagogische bewustwording in de onderwijskringen over wat nu precies die probleemgevallen zijn, worden de plaats en de funktie van het speciaal onderwijs vraagbaar gesteld, maar ik zal hierop later nog terugkomen.

18. Voegen wij de verschillende ontwikkelingslijnen van kleuter-, basis- en speciaal onderwijs samen, dan kunnen wij konkluderen dat wij hier op de Antillen dankzij een vroeg ingezette industriële ontwikkeling, onze kleinschaligheid en de omvangrijke ontwikkelingshulp van Nederland en de EG, voor wat het onderwijs betreft, in zekere zin een benijdenswaardige positie onder de ex-gekoloniseerde landen innemen. In materieel opzicht hebben wij een aanbod aan onderwijsfaciliteiten gekreëerd, waar menige bezoeker verbaasd over staat en waar velen van ons (m.i. niet geheel onterecht) bizonder trots op zijn. Maar richten wij ons oog op het funktioneren van ons onderwijs, dan hebben wij veel minder reden om ons op de borst te slaan.

19. In deze inleiding wil ik in het kort een zevental kernproblemen nader onder de loupe nemen, nl.:

a. de institutionele en onderwijskundige isolering van het kleuteronderwijs;

b. de relatie tussen het speciaal onderwijs en het reguliere basisonderwijs;
c. het taalprobleem binnen het onderwijs;
d. de organisatievorm van het basisonderwijs, i.c. het leerstofjaarklassensysteem;
e. de selektieproblematiek die zich voordoet bij de overgang van basis- naar voortgezet onderwijs;
f. de opleidingen voor onderwijzend personeel;
g. en het eurocentrisch karakter van ons onderwijs.

20. Bezien wij de relatie tussen het kleuteronderwijs en de overige onderwijstypen, dan kunnen wij stellen, dat het kleuteronderwijs in zowel institutioneel, als onderwijskundig opzicht geïsoleerd is t.o.v. deze overige onderwijstypen, m.n. t.o.v. het basisonderwijs. Het kleuteronderwijs wordt i.h.a. gegeven in apart hiervoor gekreëerde scholen, door apart hiervoor opgeleide kleuterleidsters en volgens apart hiervoor geldende wettelijke regelingen, hetgeen geleid heeft tot de aparte status van het kleuteronderwijs. Deze aparte status van het kleuteronderwijs wordt nog versterkt door de onderwijskundige isolatie van dit onderwijstype. Zo is de vormgeving van de leeraktiviteiten in het kleuteronderwijs nogal fundamenteel verschillend van die in het basisonderwijs, in de zin dat zij kindgecentreerd is en een grotere nadruk legt op het zelf doen en zelf ontdekken. Zo ook is het kleuteronderwijs niet uitsluitend gericht op het ontwikkelen van de cognitieve vaardigheden, maar ook van de socio-emotionele, perceptuele en motorische vaardigheden van het kind. En tenslotte is het ook zo, dat i.h.a. het kleuteronderwijs gegeven wordt in de moedertaal, terwijl in het basisonderwijs het Nederlands als instruktietaal gehanteerd wordt. Dat door dit alles een discontinuiteit tussen kleuter- en basisonderwijs ontstaan is, die volstrekt in tegenstelling staat met de gestadige ontwikkeling van kleuter en schoolkind, is u allen welbekend. En het is juist het contraproduktief karakter van deze discontinuiteit, deze kloof tussen het kleuter- en het basisonderwijs, dat geleid heeft tot de roep om integratie van deze beide onderwijstypen.

22. Hoewel de heer Ramón Todd Dandaré in zijn inleiding uitgebreid zal ingaan op het taalprobleem binnen ons onderwijs, wil ik er hier toch een enkel woord aan besteden. In het begin van deze inleiding heb ik gesteld, dat één van de ontwikkelingslijnen die wij binnen ons onderwijs kunnen waarnemen, de ontwikkeling is van onderwijs 'geheel op moederlandsche wijze' naar een zekere mate van Antillianisering van het onderwijs. Maar bezien we het taalprobleem binnen ons onderwijs, dan kunnen we stellen dat de Antillianisering van ons onderwijs nogal wat te wensen overlaat. Ons taalprobleem vindt natuurlijk haar ontstaan in de koloniale geschiedenis van onze eilanden, in de zin dat Nederland deze eilanden niet alleen in ekonomisch, maar ook in kultureel opzicht gekoloniseerd heeft en één van de voornaamste instrumenten van deze kulturele kolonisatie was het onderwijs dat 'geheel op moederlandsche wijze' ingericht was. Dat deze Nederlandse gerichtheid van ons onderwijs ook na de verkrijging van de autonomie gehandhaafd is gebleven, is een direkt gevolg van het feit dat dit onderwijs de geprivilegieerde en dominante groep ten goede komt, o.a. door de direkte aansluiting die het biedt met het tertiair onderwijs in Nederland. Dat ons Nederlandstalig onderwijs de Papiamento-sprekende kinderen, vooral die uit de lagere sociale klassen, weinig ontwikkelingskansen biedt, is ons uit zowel het proefschrift van Nelly Prins-Winkel (Kabes duru?), als uit de dagelijkse praktijk, welbekend. En dat ook de ouders van deze kinderen zich lange tijd verzet hebben tegen de invoering van Papiamento op school, iets wat zeer zeker in het belang van hun kinderen is, moeten wij toeschrijven aan het feit, dat de kulturele kolonisatie door Nederland geleid heeft tot een neerzien op al het eigene, dus ook de eigen taal, iets dat op zijn beurt weer geleid heeft tot al die oneigenlijke diskussies of Papiamento wel uberhaupt een taal is en als zodanig wel geschikt als onderwijsinstruktietaal. Maar gelukkig kunnen wij nu een kentering konstateren, in de zin dat het idee van het invoeren van Papiamento op school niet meer als het irreële hobbypaardje van enkele exentriekelingen wordt beschouwd, maar toch als iets wenselijks en haalbaars wordt gezien.

23. Bezien de organisatievorm van i.h.b. ons basisonderwijs, dan kunnen wij stellen dat de organisatie van de leerlingen volgens het zgn. leerstofjaarklassensysteem geschiedt. Dit leerstofjaarklassensysteem is gebaseerd op het postulaat dat alle leerlingen van een bepaalde leeftijd dezelfde beginsituatie hebben (een postulaat dat overigens zowel theoretisch als empirisch onjuist is) en dit systeem wordt verder gekenmerkt door de twee beginselen van koppeling van kursusduur en leerstofpakket (vandaar de Engelse benaming 'lockstepsystem') en van fraktionering van de kursusduur, de kursusinhoud en het leerlingenbestand primair op basis van tijd. Het mag genoegzaam bekend verondersteld worden dat de koppeling van kursusduur en leerstofpakket de direkte oorzaak is van het zittenblijversprobleem, omdat de leerling die achter is geraakt bij de in eenheidstempo door de stof voortmarcherende klas bij de overgang af moet haken. Dat dit zittenblijven, dat van de kinderen 'failures' maakt, bizonder negatieve psychologische effekten voor het kind kan hebben, hebben we een aantal jaren terug via Skol i Komunidat uit de mond van de kinderen zelf kunnen vernemen. En dat dit zittenblijven nogal grote financiele konsekwenties voor onze gemeenschap met zich meebrengt, is uitgebreid beschreven in het UNESCO-rapport. Ik wil er hier alleen nog maar op wijzen, dat het zittenblijversprobleem één van de oorzaken is van het feit dat te veel kinderen en jeugdigen met een te laag opleidingsniveau de maatschappij binnen treden, met alle negatieve gevolgen van dien, zowel voor hen zelf, als voor de gemeenschap in haar algemeen, m.n. op het sociaal en het ekonomisch vlak.

24. Is het basisonderwijs door haar organisatievorm, i.c. het leerstofjaarklassensysteem, in zichzelf al selektief, nog stringenter wordt er geselekteerd aan het eind van het basisonderwijs. De bezwaren tegen deze vroegtijdige selektie op 12-jarige leeftijd zijn door prof. Aubrey Phillips in Skol i Komunidat van maart 1978 uitgebreid geanalyseerd en hoeven daarom hier niet meer herhaald te worden. Wel wil ik er hier nogmaals op wijzen dat in dit selektieproces bepaalde groepen bevoordeeld worden. Zo heeft Nelly Prins-Winkel ons erop gewezen dat ons onderwijs de Nederlandssprekenden bevoordeelt en Charisse Picus en Raymond Jesserun en ondergetekende zelf hebben erop gewezen dat ons onderwijs de kinderen uit de hogere welstandsklassen bevoordeelt. Zo heeft ondergetekende op het VLA-kongres van 1975 gewezen op het feit, dat hoewel deze hogere welstandsklassen nog geen 20% van de bevolking uitmaken, zij toch de meerderheid van de leerlingen van het Colegio Arubano leveren, zodat wij inderdaad kunnen stellen dat ons onderwijs elite-gericht is. En is het zo dat wij kunnen stellen dat het leerstofjaarklassensysteem van ons basisonderwijs een kollektieve afvalrace maakt met aan het eind hiervan de 'barrage' van de toelatingsselektie, helaas moeten wij konstateren dat op vele scholen de expliciete selektie reeds eerder plaats vindt, nl. in het streamen van de leerlingen, soms reeds vanaf de 4de klas, in de groep die voorbestemd is voor het A.V.V.O. en de groep die voorbestemd is voor het L.B.O. Dat hierdoor de kansarmen nog kansarmer en de kansrijken nog kansrijker worden, behoeft weinig betoog. Maar gelukkig kunnen wij konstateren dat er steeds meer stemmen opgaan die pleiten voor de demokratisering van ons onderwijs, zodat aan ieder kind ook inderdaad een meer gelijke kans op ontplooiing in en door ons onderwijs geboden wordt.

25. Het onderwijs staat en valt met de man of vrouw voor de klas. Dat ik met deze bewering een open deur intrap, is helemaal niet erg, want deze bewering kan maar niet voldoende herhaald worden. Vaak zien wij dat de leerkrachten zich bizonder defensief opstellen, als door ouders of politici met een beschuldigende vinger op hen gewezen wordt, maar willen wij inderdaad serieus aan de verbetering van ons onderwijs werken, dan moeten wij bereid zijn om de hand ook in eigen boezem te steken. Wij moeten bereid zijn om ons af te vragen of ons vakmanschap en motivatie wel zodanig is, dat wij de bestaande ruimten binnen het huidig systeem optimaal benutten en dat wij daadwerkelijk bereid zijn om gezamenlijk en zo

Hollandse kinderen hebben nog steeds een voorsprong op hun Antilliaanse lotgenoten.

goed mogelijk aan een nieuw onderwijssysteem gestalte te geven. Wat wij nu kunnen konstateren is dat zowel de 'preservice'- en 'inservicetraining' van de leerkrachten, als de motivatie voor hun werk nogal wat te wensen overlaat. Wat deze motivatie betreft, kunnen wij volstaan met te verwijzen naar de opkomst bij de twee eerder gehouden studiedagen, als symptomatisch voor hun belangstelling voor de meer algemene zaken het onderwijs betreffende. Wat de preservice-training betreft, kunnen wij stellen dat de kombinatie van het feit dat de selektie naar de opleidingen toe i.h.a. een negatieve selektie is, met het feit dat de opleidingen zelf vele feilen vertonen, ertoe leidt dat deze opleidingen leerkrachten afleveren, die onvoldoende voorbereid zijn voor hun taak in het onderwijsveld. En wat de inservice-training betreft, kan inderdaad gesteld worden, dat van overheidswege onvoldoende op dit gebied ontplooid worden, maar van de andere kant kunnen wij konstateren, dat die initiatieven die in het verleden wel genomen zijn, maar die niet opleidden voor een bepaalde extra bevoegdheid, voor het merendeel gestrand zijn op een gebrek aan motivatie en doorzettingszin bij de leerkrachten.

26. Tot slot van deze korte probleemanalyse, wil ik nogmaals terugkomen op de kwestie van de Antillianisering van ons onderwijs, maar nu met een andere invalshoek. Bij de bespreking van het taalprobleem hebben wij gesteld, dat één van de belangrijkste instrumenten van de kulturele kolonisatie van deze eilanden het onderwijs was, dat 'geheel op moederlandsche wijze' was ingericht. Wat wij kunnen konstateren, is dat deze kulturele kolonisatie middels het onderwijs nog steeds dóórgaat, want ons onderwijs is niet alleen kwa struktuur, maar ook kwa inhoud een vrij getrouwe kopie van het Nederlandse onderwijs. In ons onderwijs wordt niet alleen onze eigen taal, maar ook onze eigen geschiedenis, onze eigen kultuur, onze eigen identiteit systematisch terzijde geschoven. Mag het dan zo zijn, dat wij niet meer op de blinde kaart van Nederland alle steden, dorpen, rivieren en grondsoorten feilloos dienen aan te kunnen wijzen, nog steeds draagt ons onderwijs een typisch eurocentrisch wereldbeeld uit. Wij leren onszelf zien zoals de Europeanen ons steeds gezien hebben, ons wordt geleerd dat wij 'de erfenis van Columbus' zijn, zoals de titel van een van de geschiedenismethoden voor het MAVO luidt. En dat dit eurocentrisch karakter van ons onderwijs volstrekt in tegenstelling staat met het veel verkondigde streven naar politieke en kulturele verzelfstandiging behoeft weinig betoog.

27. Dames en heren, na deze korte, maar desalniettemin tijdrovende probleemanalyse, zult u zich afvragen welke richting wij in de toekomst uit zullen moeten gaan. Hoewel ik mij vandaag vooral heb toegelegd op het zichtbaar maken van de huidige problematiek, wil ik tot slot toch nog in het kort de voornaamste principes van een evt. nieuw onderwijssysteem aangeven.

a. Om de bestaande discontinuïteit tussen het kleuter- en het basisonderwijs, die volstrekt in tegenstelling staat met de gestadige ontwikkeling van kleuter en schoolkind op te heffen, zullen deze beide onderwijstypen geïntegreerd moeten worden, zodat het onderwijs de continuïteit van de ontwikkeling weerspiegelt. Deze integratie van kleuter- en basisonderwijs zal natuurlijk ook tot uiting moeten komen in de opleidingen voor onderwijzend personeel en de huidige scheiding tussen de kleuterleidsters- en onderwijzersopleiding zal doorbroken moeten worden.

b. M.b.t. het onderwijs aan de gehandicapten, zal men zoveel als mogelijk van het normalisatieprincipe uit moeten gaan, hetgeen de integratie van het gehandicaptenonderwijs binnen het normale onderwijs impliceert. Dat dit zoveel als mogelijk opvangen van de gehandicapten binnen het reguliere onderwijs vergaande konsekwenties voor zowel de organisatie van het onderwijs, als voor de opleiding van zowel de specialistische, als reguliere leerkrachten zal hebben, is overduidelijk.

c. M.b.t. de kwestie van de instruktietaal kan gesteld worden dat invoering van het Papiamento een sine qua non is, zowel om pedagogische, ontwikkelingspsychologische, als kultuurpolitieke motieven. Naast het Papiamento zal een tweede en mogelijk ook een derde taal aangeleerd worden en hierbij wordt gedacht aan het Engels en/of Spaans. Het Nederlands zal in de toekomst hooguit de status van vreemde taal, zoals nu het Frans en het Duits krijgen.

d. Het leerstofjaarklassensysteem zal afgeschaft dienen te worden en vervangen door een systeem van continue progressie, waarin door een grotere nadruk op de individualisering van het onderwijs de leerling zich volgens zijn eigen aanleg, tempo en belangstelling zal kunnen ontplooien, zonder geremd te worden door de barrières van de overgangsselektie, de determinerende selektie op 12-jarige leeftijd en de fiktie van een uniform afsluitingsniveau.

e. Het tijdstip van de determinerende selektie zal verlaat dienen te worden tot de leeftijd van 15 à 16 jaar, zodat de leerlingen een langere periode van gezamenlijk en selektievrij onderwijs kunnen genieten, waarin een beter fundament gelegd kan worden voor zowel verdere studie, als een direkte intrede in het arbeidsproces.

f. De huidige externe selektie zal vervangen dienen te worden door een proces van begeleide zelfselektie, in de zin dat de leerlingen door kennis te maken met de verschillende vakgebieden, zowel de theoretische AVO-vakken, als de theoretische en praktische komponenten van de technische, ambachtelijke, agrarische, huishoudelijke en kommercieel-administratieve vakken, kunnen ontdekken waar hun aanleg en belangstelling ligt, zodat zij op 15- à 16-jarige leeftijd een bewustere studie- en beroepskeuze kunnen doen.

g. En tenslotte zullen ook de vakkenkombinaties en de vakinhouden gewijzigd dienen te worden, zodat zowel de algemene basisvorming in de traditionele kulturele vaardigheden (dus de funktionele geletterdheid), als de beroepsoriëntering en -voorbereiding, alsook de algemeen maatschappelijke vorming op politiek, kultureel en sociaal gebied beter uit de verf komen, zodat ons onderwijs daadwerkelijk onze kinderen op zal voeden tot maatschappelijke weerbaarheid en flexibiliteit.

28. Dames en heren, ik ben mij ervan bewust dat de hier door mij aangegeven grondprincipes van een nieuw onderwijssysteem vergaande konsekwenties voor de leerkrachten zullen hebben, zowel voor hun opleiding, als voor hun beroepspraktijk. En daarom ook zou ik u uit willen nodigen om samen met de Simar en de andere onderwijsinstanties en -groeperingen over de toekomst van ons onderwijs na te denken, opdat wij gezamenlijk kunnen werken aan een 'new and brighter future' voor ons onderwijs. Ik dank u voor uw aandacht.

2.

E kristián
a planta dos mata
parib'i kas:
bientu lo no kanga
su saya den korant

padén
e ta balia:
uno, dos i tres
mi welo hulandés
a tranka un yaya kongolés
i a sali un kos robés

dos mata
parib'i kas
ku rèis di
Djindja
Clabel
Jocoprá

3.

Su wela
Djindja Clabel Jocoprá
a zoy'ele
den skochi
di luna-ku-solo
lagá mi pasá

el a bula
el a kanta
el a kere
keresentenchi
keresentenchi

Djindja Clabel Jocoprá
a batis'ele
siñ'é bai misa
lag'ele bon striká

el a sinta
el a kanta
el a kere
keresentenchi
keresentenchi

Djindja Clabel Jocoprá
a dun'ele kome
baka ku funchi
i tres banana hasá

el a hocha
el a baba
el a guli
keresentenchi
keresentenchi

Dilant'i spil pará
e ta mira un kara
di rubiano warapá:
blank'i webu
i dòs-plaka di rasenchi pretu

Ku disgusto
e ta balia
keresentenchi
keresentenchi
skupiendo den kara
di Djindja
Clabel
Jocoprá

Holland[s]
op onaf[...]

Door de wanorderlijkheden van de laatste weken en de daarmee gepaard gaande publiciteit, heeft Dominica opeens bekendheid gekregen. Dominica — of beter gezegd: the Commonwealth of Dominica zoals ze zich tegenwoordig noemen — is een eiland in het Caribisch gebied, een van de kleine Antillen, ongeveer in het midden van de reeks. Het is ongeveer 800 km2 groot en heeft ca. 80.000 inwoners.

DOM[...]

Birgit Wit

Ten huize van collega Jan Ras (van de Benildeschool) ontmoetten wij Jan-Maarten en Birgit Wit, een jonge Nederlandse kinderarts en zijn vrouw, werzaam op Dominica.

— Hoe kom je zo op Dominica terecht?

Jan-Maarten Wit: Ik wilde eigenlijk altijd al in Zuid-Amerika of in het Caribisch gebied werken, maar dat is een beetje moeilijk te organiseren vanuit Nederland. Daarom maakten we een reis naar Zuid-Amerika, o.a. naar Peru, om te zien of daar mogelijkheden waren. Maar dat lukte allemaal niet zo goed. Na nog wat omzwervingen kwamen we op Barbados terecht en daar vertelde iemand ons dat er al drie jaar een vacature voor een kinderarts was op Dominica. Ik schreef de Minister van Gezonheid aldaar en ik werd aangenomen. Het salaris dat ik zou krijgen was niet erg hoog, want er werd gewoon op gerekend dat je veel uit je private practice zou halen. Maar ik was helemaal niet van plan er een private practice bij te nemen. Ik nam toen kontakt op met de Nederlandse regering om te zien of ik niet als door hun uitgezonden kracht kon gaan. Dat paste eigenlijk helemaal niet in hun programma, maar na enig wikken en wegen hebben ze het toch maar gedaan, hetgeen o.a. inhoudt dat zij een deel van de kosten voor hun rekening nemen.

— Hoe ziet Dominica eruit?

J.M.W.: Het is een fantastisch mooi eiland met een prachtige natuur: jungle, regenwoud, rivieren, watervallen.

— Hoeveel mensen wonen er?

J.M.W.: Ongeveer 80.000. Ze leven voornamelijk van de bananenexport; verder worden er nog wat grapefruits en limoenen verbouwd. Het eiland heeft een wat bizondere geschiedenis, het is 100 jaar langer vrij gebleven dan de rest van de Caribische eilanden. Dat kwam door het krachtige verzet van een aantal krijgshaftige indianen. Met die indianen is het niet zo best gegaan; er leven nu nog wel indianen op Dominica, maar ze zijn er slecht aan toe.

— Hoe is het leven van de mensen op Dominica?

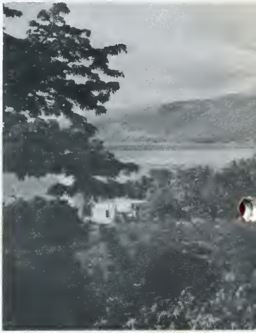
J.M.W.: Tja, in het begin hadden we nogal de neiging om met Nederland te vergelijken. Maar dat is natuurlijk niet eerlijk.

Birgit: Toch vind ik dat de mensen, en dan vooral de vrouwen, er nogal zorgelijk uitzien. De mannen vertonen nog wel eens de houding van: Take it easy. Een zeer belangrijke rol wordt hierbij ook gespeeld door een wijdverbreid misverstand, n.l. het misverstand dat er een vrouwenoverschot zou zijn, dat er tienmaal zoveel vrouwen dan mannen zouden zijn. Dit is doodgewoon niet waar, maar het wordt wel door veel mannen aangegrepen als exkuus om de beest uit te hangen. De laatste tijd wordt er wel iets aan family-planning gedaan, maar veel haalt dat niet uit. De vrouwen die bereikt worden zijn meestal al getrouwd en ondertussen neemt de teenage-pregnance toe. Dat is ook weer niet zo verwonderlijk als je ziet welke opvoedingsmethoden er gehanteerd worden. Dat is meestal: don't do this en don't do that. Uitgelegd wordt er niets, de kinderen moeten gewoon luisteren. En dat doen ze niet altijd.

J.M.W.: Er is een trek te konstateren van het land naar de stad. Daar kun je dan veel mensen werkloos zien rondhangen. Van die "stad", de hoofdstad Roseau, moet je overigens je niet al te veel voorstellen: de meeste gebouwen zijn nog van hout en daartussendoor kun je overal kippen, varkens en geiten tegenkomen. Over het hele eiland zitten de wegen vol met gaten. Het is doodgewoon een arm eiland. Als we vergelijken met Aruba, dan vinden we Aruba ontzettend luxueus.

Dominicaanse kleuter

Fraai[...]

e dokter
ankelijk

ÑICA

…schappen

— Hoe is de situatie in je werk als kinderarts?

J.M.W.: Ik werk in een ziekenhuis van 250 bedden, met een afdeling voor pasgeborenen en een afdeling voor ondervoeden. De medische verzorging in het hospitaal is gratis, maar dat betekent dat veel dingen er vaak niet zijn: pleisters, verband e.d. Ook zitten we geregeld zonder injektienaalden, zonder zuurstof, verbandgaas etc. Dat is vaak het gevolg van administratieve tekortkomingen, rekeningen die niet op tijd betaald worden of zo.

— Die ondervoeding, hoe komt dat eigenlijk?

J.M.W.: Daar zijn verschillende oorzaken voor aan te wijzen; in de eerste plaats armoede, maar ook verwaarlozing en stoppen met borstvoeding. De laatste tijd probeer ik wat meer aandacht te besteden aan de preventieve gezondheidszorg. D.m.v. radiopraatjes, artikelen, folders e.d. geef ik dan voorlichting over voeding en kinderverzorging. De mensen moeten o.a. leren dat ze niet alles uit het buitenland hoeven te kopen, dat ze zelf ook goede produkten hebben.

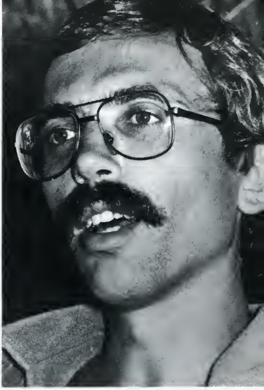
— Hebben jullie wel voldoende personeel voor het hospitaal?

J.M.W.: Dat laat ook te wensen over. De regering is nogal eens wat nonchalant t.o.v. de ambtenaren; salarissen worden b.v. wel eens te laat betaald omdat de regering eerst nog het geld ergens moet zoeken. Gevolg is dat van het hogere en middenkader veel mensen weg trekken. Veel verpleegsters zijn al weggegaan; we hadden eerst 90 Dominicaanse zusters, nu zijn het er nog maar 60. We hebben hier een opleiding voor vroedvrouw; daar werd eens de vraag gesteld wie na de opleiding weg zou willen van Dominica. Antwoord: allemaal!

— Dominica is vorig jaar onafhankelijk geworden; is dat een grote verandering geweest voor het eiland?

J.M.W.: Dat is voor ons een beetje moeilijk te zeggen, we zaten er toen nog niet zo lang. Wel hoor je veel mensen zeggen dat het steeds slechter gaat op Dominica en dat ook de onafhankelijkheid weer een stap achteruit is. Er is hier een twee partijensysteem, de Labour-party en de Freedom-party. De Labour-party heeft de absolute macht en vormt de regering. Voor de onafhankelijkheid had de Freedom-party een referendum gevraagd, maar de Labour-party vond dat niet nodig en het ging niet door.

— Hoe is het met het onderwijs op Dominica?

Jan-Maarten Wit

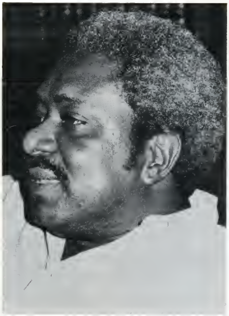
J.M.W.: Ik heb de indruk dat vrijwel ieder kind naar school gaat. Maar er is een tekort aan onderwijzers en de klassen zijn groot. Er zijn een paar middelbare scholen, een school voor onderwijzers en kleuterleidsters en een technische school. Er worden beurzen gegeven om verder te studeren aan de University of the West-Indies.
Projecten die in de toekomst van invloed kunnen zijn op het leven op Dominica zijn: de vrijhaven en de medische school. De medische school is een Amerikaans projekt waar 600 Amerikaanse studenten een opleiding zullen krijgen voor de eerste vier jaar van de medicijnenstudie. Aangezien er in de U.S.A. een limiet is gesteld aan het aantal medische studenten, heeft men op deze manier een mogelijkheid gevonden om toch Amerikaanse medische studenten op te leiden. Het plaatselijke hospitaal zal dan natuurlijk voor stageplaatsen moeten zorgen. Dat kan wat worden, met 600 studenten om het bed.

Dominicaanse kleuter

Zijn wij tevreden met wat we doen?

door C. A. BRUCE

Wat met deze serie onderwijsdagen op de eerste plaats beoogd wordt, is dat we ons gaan bezinnen over ons werk, en dat wij onszelf de vraag gaan stellen of wat wij doen werkelijk in het belang is van onze kinderen, en of dit niet anders en beter kan. Ik heb de antwoorden niet, maar ik geloof "that the search for wisdom starts with a question", en dan moeten wij tesamen verder naar oplossingen zoeken, gebruikmakende van alle kennis over onderwijs en opvoeding die wij gezamenlijk kunnen vergaren. Een heleboel collega's hebben op deze onderwijsdag gereageerd met: "hetzelfde gelul weer, door dezelfde mensen", en zo kunnen wij vandaag niet profiteren van hun grenzeloze wijsheid, maar het feit dat *wij* hier zijn is een stap in de goede richting. Er zal misschien vaak hetzelfde gezegd worden dat al jaren gezegd werd, maar wij vinden dit helemaal niet erg; de tijden zijn veranderd en we kunnen alleen maar hopen dat meer collega's nu receptiever zijn voor nieuwe ideeën en andere visies. Er zijn natuurlijk altijd mensen geweest die ons onderwijs bekritiseerden, maar de uitgangspunten verschilden en stonden vaak lijnrecht tegenover elkaar.

De meest bekenden zijn de direkteuren bij het M.O. op Curacao, die als eerste aan de bekende noodklok trokken. Hun bezwaren waren niet zozeer tegen het systeem gericht als tegen "het dalen van het peil van het Nederlands taalonderwijs op de basisschool, wat tot gevolg zou hebben dat er minder leerlingen tot het M.O. doordrongen. Veel minder aanzien genoot de groep die het hele systeem afwees, omdat naar hun mening, een systeem dat klakkeloos werd overgenomen van Nederland, nooit in de behoeften van een maatschappij in ontwikkeling kon voorzien. De doelstellingen van het oude koloniale onderwijssysteem bleven de doelstellingen van de autonomie-periode. Men ging zelfs verder: de onderwijsfaciliteiten (meer scholen) werden uitgebreid, vooral het secundair onderwijs, en nog steviger geënt op het Nederlandse onderwijssysteem.

Verschillende studies en rapporten over ons onderwijs die de laatste tijd verschenen zijn, conformeerden echter steeds meer met de visie van de tweede groep dissidenten, zodat het huidige systeem veel van haar oude luister verloren heeft.

Wij zijn nu onherroepelijk op weg naar de onafhankelijkheid, samen of verdeeld. Op de Antillen hadden wij in het verleden nooit erg zwaar getild aan doelstellingen, omdat we immers hier geen behoefte aan hadden: de aansluiting met het Nederlandse tertaire onderwijs werd als het hoogste goed gezien, en derhalve kon het Antilliaanse onderwijs niet anders gericht zijn.

Wat de kwestie van doelstellingen nog problematischer maakte, was het feit dat ook in Nederland onderwijsdoelstellingen niet expliciet gesteld werden en voor zover dat wel gebeurde, waren dat doelstellingen in veel engere zin, nl. leerstofdoelen: hoeveelheden leerstof, methodes die doorgewerkt moesten worden, kennis (leerstof) en typische schoolse vaardigheden: met andere woorden, overdracht van de Westeuropese culturele erfenis als droge en losstaande feiten.

The significant and lasting products of learning for living in a democratic society are attitudes, appreciations, skills, and understandings, not facts and information for their own sake. Facts are not useful unless they are the basis for thinking through a plan, idea or problem. By themselves they become as meaningless as nonsense syllables to the adult, or as words to the young child who has no experience background for understanding them. Used to clarify ideas or to substantiate a point, these bits of information become important factors in contributing to understanding. Aldus Anderson-Grim-Gruhn in "Practices and principles of secondary education". De laatste nieuwigheid? Nee, dit boek verscheen in 1951.

We kunnen natuurlijk dit principe naast ons neerleggen, maar dan niet zonder nare gevolgen voor ons onderwijs. Ik denk aan een andere uitspraak, die ik ooit gelezen heb: We can neglect educational lore if we wish, but we can't neglect it and teach well.

En zo zijn wij aangeland bij het kernprobleem van ons onderwijs: een onderwijspraktijk die niet gereguleerd wordt door "sound educational principles". Wij die kinderen moeten helpen leren en leren leren, maar houden weinig of geen rekening met hoe het kind leert, terwijl een onderwijzer niets anders is dan iemand die weet, of hoort te weten hoe kinderen leren en zich ontwikkelen; deze kennis en zijn bekwaamheid om dit in de praktijk te brengen is wat hem tot onderwijzer maakt. Praktijk hoort de vertaling te zijn van leerprincipes in al onze handelingen, in onze houding, in onze relatie tot de leerlingen.

Het kind als denkend, handelend en voelend organisme is altijd en overal aanwezig: het kind kan niet denken zonder dat de emoties op gang gebracht worden, en denken en voelen leidt tot handelen. Het kind is constant bezig attitudes te ontwikkelen, de emoties spelen een zeer belangrijke rol bij het leren, of het nu lezen, schrijven of geschiedenis is. Zijn ervaringen bij het leren zullen dus medebepalend zijn voor de kwaliteit van de attitudes die hij ontwikkelt. De houding dus, dat het de taak van de onderwijzer is om elke dag een stap verder te komen met de leerstof is funest voor veel kinderen, helaas ook voor velen die de school met succes doorlopen. De houding van "je tijd uitzitten, die men zo vaak tegenkomt bij het voortgezet onderwijs en soms zelfs op de lagere school, is aan de school zelf te wijten. Wij eisen een leergedrag van kinderen, waaraan ze verder niets hebben, integendeel wij zouden dit gedrag ten zeerste afkeuren zou het zich buiten de school manifesteren: b.v. passief gedrag, niet voor je rechten opkomen, spontaniteit, een eigen gerichte interesse, enz. enz. enz. En waarom?

"Learning is the search for meaning". Weer een mooie uitspraak. Leren moet zin hebben voor het kind, en met leren hier bedoel ik hier het leren dat de persoonlijkheid van het kind binnendringt, dat zijn gedrag beïnvloedt. Dit soort leren is mijn inziens alleen te bereiken als het kind centraal gesteld wordt, en men kan het Antilliaanse kind alleen centraal stellen in een Antilliaans onderwijssysteem, dat gebaseerd is op moderne onderwijs-principes.

We worden ook dagelijks, zowel op de lagere school als bij het voortgezet onderwijs, geconfronteerd met een gebrek aan motivatie.

Anderson, Grim en Gruhn zeggen: "Motivation refers to the needs, drives, wants and interests of the individual". De doelen die onze kinderen op school moeten nastreven zijn echter doelen van anderen, of worden door de wijze van presentatie als zodanig ervaren. In hoeverre is de school zelf schuldig aan dit gebrek aan intrinsieke motivatie?

Het gevoel van eigen waarde, a positive selfimage speelt ook een belangrijke rol bij de motivatie: Ik doe omdat ik kan. Het kind

leert zichzelf zien als iemand die iets kan, en in de schoolsituatie is succes bij het leren het belangrijkste middel, zo niet het enige om een "positive self-image" op te bouwen. "Good feelings about one's self", behoort een belangrijk doel van ons onderwijs te zijn en dient derhalve bewust nagestreefd te worden. In hoeverre draagt ons onderwijs bij tot het opbouwen van de "self-esteem" van kinderen?

En last but not least: Kinderen verschillen duidelijk in aanleg. Dit is een waarheid als een koe, maar inhoeverre houdt ons systeem hiermee rekening, of kan hiermee rekening houden?

Ook na de selectie, ervaart iedere leerkracht dat de verschillen in aanleg nog ontzettend groot blijven en homogeniteit blijft een fictie. Een kenmerk van het categoriaal secundair onderwijs is dat men kinderen naar aanleg rangschikt, of een poging daartoe doet, en dan tracht men de kinderen "on tip toe" naar het einddoel te brengen. In het cat. systeem werken we altijd met de meeste kinderen aan de uiterste grenzen van hun aanleg en kunnen, met weinig adempauzes. Vergelijk dit nu met de principe, dat: all learning must take place well within the ability of the learner? Echt leren vergt tijd en moeite, en heeft derhalve weinig te maken met het gehol van het ene proefwerk of test naar het andere.

De continuïteit van het leren wordt ook hiermee niet bevordert, het kan niet anders dan dat er hiaten optreden in het leerproces. Het principe, dat "we should begin teaching a person where he is", is moeilijk te realiseren in een klassikaal systeem.

Als u vindt dat dit praatje als los zand aan mekaar hangt, dan heeft u in zekere zin gelijk, maar het kan ook niet anders. Ik heb enkele grepen gedaan.

1. De levensvreemdheid van ons onderwijs, met zijn vreemde taal als drager van de vreemde cultuur, de vreemde waarden, de vreemde waarheden, dit lijdt allemaal tot vervreemding. Chris Searle (Forsaken lover): "A man becomes absurd when his language divides him from his world, divorces him from his surroundings and his fellows, and makes him speak of foreign things. It is his language that forges out and articulates his images of identity".
2. Het accentueren van droge, losstaande feiten, ten koste van het leren denken, het leren waarderen, het stimuleren van een brede interesse, en het ontwikkelen van gezonde en voor de maatschappij aanvaardbare attitudes.
3. Het naast ons neerleggen van de theorie, het niet werken volgens principes die gangbaar zijn.
4. Het probleem van het gebrek aan motivatie. De extrinsieke tegenover de echte motivatie, die van het kind zelf uit gaat en als een soort "self-starter" moet fungeren.
5. Verschillen in aanleg, die een van de grootste problemen is in welk onderwijssysteem.

Ik dank de Simar voor de gelegenheid om ook van dit podium u toe te mogen spreken. Ik ben mondig, ondanks alles, en het kan niet anders dan dat een vakbond voor leerkrachten deze mondigheid bij al haar leden stimuleert. Het mondig maken van ons volk hoort een doelstelling van de eerste orde van ons onderwijs te zijn. Laten wij gezamenlijk dit belangrijke doel nastreven.

E KAMPAÑA KONTRA "KOMUNISMO" DI MEP

Hibando e kampaña aki e partidonan di oposishon ta kometiendo e oportunismo di mas pio.

Loke ta toka RUBA i PPA no ta nada straño, pero sí di e AVP "nobo", despues di tur e palabranan nobo di delaster tempu.

Meskos ku e otro tres partidonan MEP, RUBA i PPA, AVP awor aki tambe ta hasi uso di un hot-topic emoshonal; nan ta hunga riba emoshonnan di pueblo sin duna bon informashon i tambe sin bisa loke e partido mes kier.

Ta masha straño ku e viahe misterioso pa Cuba, di algun miembro di MEP na aña 1977, awor numa ta konosí den seno di e partidonan di oposishon? Ta un kos so nos por konklui e ora ei: nan no ta hasi nan trabou bon (dor di falta di responsabilidat of dor di falta di kapasidat?). Of ta asina ku toh nan tabata na altura? Den e kaso aki mester pone algun duda tokante e intenshon di e tenementu atras di informashon, ku awor aki si aparentemente ta wordu konsidera asina importante.

Leo Chance den su charla na t.v., dia 10 di yuni ultimo, a spekula ku tin arma skondi den un kas aki na Aruba. Arma ku supuestamente lo a bin di Cuba? Kon ta posibel ku un ministro di Hustisia por permiti esaki? Kasi Chance por a duna e adres di e kas unda e armanan ta skondi. I toh e komo ministro di Hustisia ku ta responsabel pa trabou di e personanan ku mester tene orden publiko no por a laga konfiska e armanan aki?

Si nos mira e kontenido di e kampaña nos ta ripara klaramente ku e ta falta bárbaramente di informashon objetivo tokante e akontisimentonan di e viahe (esaki ta falta di MEP mes) i tambe e politika exterior di Cuba i e paisnan grandi pa ku e region Caribe ta worde mal balotá.

Por ehempel nan ta kere ku nan a duna bastante informashon tokante Cuba, si nan bisa ku ayanan bo mester para den rei diadomingo pa kumpra un ons di karni, i ku e Cubanonan ta den Afrika. (Nan sa tambe ku na Cuba no tin desempleo i ku kuido médiko ta sufisiente pa tur hende i ademas kompletamente gratis?). Nan ta spekula riba e miedo di tempo di e krisis Cubano, ora ku nan ta sugeri ku Venezuela lo no tolera un base Cubano dilanti nan kosta.

Esnan ku ta kere ku esei ta un peliger real, sigun nos ta sufri di paranoia. Artikulonan den korantnan Venezolano derechista ku ta demonstra e paranoia aki, no ta prueba nada.

E kampaña aki, den kual e partidonan ta purba spanta e hendenan ku un minimo na informashon i un maksimo na gritonan emoshonal, ta un ehempel di e oportunismo ku ta karakterisa e politiko Antiano.

Dor di bisa ku Cuba tin un sistema totalitario i ku miembronan di MEP a bai Cuba, bo no ta duna bastante informashon pa prueba ku MEP tin simpatianan komunista: bo ta insinua so. (I bo no tin nodi di prueba bo insinuashonnan, tampoko). Kon komunismo ta refleha den politika di MEP? Kiko e miembronan di MEP a hasi na Cuba? Ta asina ku den un pais ku tin kontakto ku Cuba automátikamente ta wordu establesí un sistema totalitario? Tur esakinan ta preguntanan ku e partidonan di oposishon ni sikiera ta hasi; ni kontesta tampoko.

Ta un muestra di menospresio pa e pueblo si nan ta kere ku mester hiba kampaña di tal manera pa haya akogida di e pueblo.

Dor di usa e táktika di mentira i mita berdat pa desbarata otro partido, e partidonan di Aruba ta mustra ku nan no ta kere ku e pueblo votador por pensa pa su mes. Awendia "Politika" ta ora un partido politiko por desbarata su kontrinkante ku insinuashon: un partido asina lo tin e mihó chens pa haya e mayoria den elekshon.

Pero e dicho ta bisa: Esun ku skupi den laria, e ta kai den su kara.

Nos por korda masha bon ku ta MEP mes a kuminsa ku e fantasma ku awor aki no ta laga nan drumi anochi. Na aña 1977 dos luna promé ku e tan afama referendum a tuma luga, tabata MEP ku tabata spanta e habitantenan di Aruba ku komunismo.

Un di e lemanan di MEP tabata ku si bo vota kontra 'Aruba independiente' esei ta nifika ku den futuro Aruba lo bai den e federashon Antiano i, ya ku Frente Obrero tabata e tempo ei e partido mas grandi na Korsou i tabatin kontakto ku personanan di Cuba, Aruba lo bira komunista tambe.

MEP tambe a uza komunismo pa spanta su kontrinkante, e tempo ei esnan ku no kier a vota pa Aruba Independiente.

Awor ku e skupi a kai bek den su kara lo ta bon pa no skupi mas den laria; mas miho no skupi mes.

Lenga komo medio di komunikashon

Introdukshon tenï pa Ramón Todd Dandaré M.A. pa e "Dïa di Enseñansa" organisá pa SIMAR riba dïa 25 di mei 1979

Komunikashon den un sosiedat ta base di tur sorto di desaroyo i e base di e komunikashon ei ta lenga. E título di mi introdukshon ta "Lenga komo medio di komunikashon". Mi tin di bisa ku segun mi: "Lenga ta é medio di komunikashon i tur sorto di komunikashon ku nos por tin den nos bida den sosiedat ta basá ariba lenga. I sigur sigur esaki ta basá ariba e lenga di e sosiedat. E problema dualístiko ku nos tin, ta sinta esaktamente den e echo (manera mi ta bai purba di demostrá) ku den nos sosiedat nos ta lanta (en general) ku un lenga i nan ta kibra nos desaroyo hinkando den nos un otro lenga dor di kual nos ta bira kompletamente dualista.
Lenga komo medio di komunikashon tin di aber no solamente ku e rol ku ser humano ta hunga den sosiedat, sino tambe é tin di aber ku e desaroyo sikolóhiko di ser humano. E parti aki — e desaroyo sikolóhiko — ta relashoná tambe ku e desaroyo sosial-kultural. Pero, primordialmente nos tin ku mira lenga (of idioma) komo un faktor sosial. Si no tin sosiedat, no por tin lenga.

Nos por ripará ku den e desaroyo di lenga nos por haya kuater fase of aspekto importante, i esei nan ta, ku ora nos nase i nos krese den nos kas, den nos sosiedat, nos ta kuminsá tendiendo un sierto lenga ku ta esun di nos mayornan, esun di nos sosiedat. Nos ta sigi dor di imitashon i nos ta siña papia e lenga ei. Den e desaroyo sosial di un sosiedat bo ta haya e ora ei ku tin tambe e aspekto di enseñansa institushonalisá, es desir ku nos tur na sierto momento di nos bida ta bai skol, i na skol nos ta bai siña dos otro aspekto masha importante di lenga, i eseinan ta: lesa i skirbi. Si nos bin bek ariba e kuater aspektonan aki: tende — papia — lesa — skirbi, esaki kier men ku na skol lo ke nos ta hasi en realidat ku lenga, no ta nada otro ku sigi ku e desaroyo ku nos a kuminsá kuné na kas. Na kas nos a kuminsá ku tendemento i papiamento di e lenga, i na skol nos ta bai sigi desaroyá e lenga ei, e lenga ku ta di nos, dor di siña les'é i skirbié.

Kiko ta pasa, awor, den nos situashon?
Den nos situashon aki na Aruba nos ta haya nos konfrontá ku e echo ku nos ta desaroyá fásilmente e promé dos aspektonan, o sea tende i papia, dor di nos mesun lenga: papiamento, pero ora ku nos drenta skol, nos ta haya nos mes konfrontá ku un lenga kompletamente diferente, dor di kual e desaroyo normal, tanto sikolóhiko komo sosial, ku tur mucha mester tin den nan sosiedat, ta wordu kortá, pa e símpel motibo ku nos no ta siña lesa i skirbi den nos mesun lenga, lokual ta e desaroyo normal di lenga den un sosiedat.
Ademas di esei, nos ta haya nos mes konfrontá ku un sistema di enseñansa di lenga na skol ku ta basá ariba loke nan ta yama un sistema elitista. Esaki ta trese kuné ku na hopi país, i tambe akinan, nan ta purba introdusí na skol un lenga ku no ta e lenga di tur hende, sino e lenga di un sierto grupo sosial, por ehempel, e asina yamá "Algemeen Beschaafd Nederlands" na Hulanda, ku nos ke introdusí te asta serka nos muchanan aki na Aruba. Esaki ta trese e problema kuné ku hopi di e muchanan ku ta na skol ta keda atrasá for di kuminsamento kaba den nan siñamento di idioma, pa e símpel motibo ku nos no ta tene kuenta ku e idioma ku kada mucha ta papia segun su nivel of strato sosial, sémper por ta diferente ku di un otro mucha of otro gruponan sosial.
Esaki ta un di e puntonan ku mi kier a trese pa diskutí tambe en kuanto nos enseñansa di lenga na skol; nos por mira esaki tanto pa futuro di nos enseñansa na papiamento komo aworaki den nos enseñansa di hulandes (komo lenga), es desir, ku e manera ku nos kier introdusí e lenga, si esaki, en berdat, ta tene kuenta ku e realidat sosial di nos muchanan.
Ademas di esei, den nos desaroyo, i lóhikamente den un país chikito manera esun di nos, no solamente nos ta haya e posibilidat di desaroyá nos lenga ku ta papiamento, i den e kaso di nos, siendo un kolonia hulandes, di hulandes, sino ku lóhikamente nos mester siña un of mas idioma stranhero.
I nos aki, den nos sosiedat, ta haya ademas di hulandes dos of tres otro lenga den enseñansa. E sistema di enseñansa di "e di dos lenga" tambe ta trese hopi problema kuné, pa e símpel motibo ku ora un hende tin un desaroyo normal den, loke nos por yama, su bida linguístiko, esaki sémper ta basá ariba loke é tin komo su propio lenga; e problema ku nos tin akinan trobe, i mi mester trese esaki dilanti, ta ku for di "un di dos lenga", kual ta hulandes, nos mester siña e otro lenganan stranhero. Mi ta bisa esaki en relashon ku e sistema di enseñansa ku nos tin.
Kua ta e problema ku nos ta haya nos mes konfrontá kuné e ora ei, dor di ku nos no ta sigi e desaroyo normal di lenga na skol?
Esaki ta ku nos muchanan ta krea un avershon pa tur loke ta lenga i loke tin relashon kuné, es desir, ku nos ta haya nos ku problema en kuanto, por ehempel, e gana di lesa di e muchanan. I nos tur sa ku den e mundo moderno den kual nos ta biba, ta di gran impor-

tansia, no solamente e konosemento di bo mes lenga, of di otro lenga, sino ku e konosemento ku bo tin di bo mes lenga ei of di kualke otro lenga, ta of lo mester forma e base pa bo por hasi bo konosemento heneral mas grandi, es desir, lesando, mirando televishon of weitando kualke pelíkula, ku dor di esei bo ta forma mas konosemento.
Biniendo bek ariba e kestion di loke ta komunikashon, i manera m'a bisa na kuminsamento, nos tin komunikashon na tur momento i den tur sorto di relashon, entre otro, dor di ku nos por siña nos mes lenga na skol, e enseñansa aki di lenga na skol mester ta hasí di tal manera ku ademas di e konosemento di e lenga, nos ta haya tambe un opinion, un konosemento interno di nos mes, pero krítiko, di tal manera ku p.e. ora nos ta mira un programa di televishon (esaki tambe ta komunikashon), of ora nos tende kualke programa na radio, ku nos por sigi esaki di un manera krítiko i ku dor di esei nos por forma un opinion krítiko. Loke ta pasa aworaki den nos enseñansa ta ku e konosemento di idioma ku nos ta haya, ta keda pasivo. Nos ta keda pasivo den e konosemento di idioma aki, loke ta trese kuné ku nos ta perde tambe tur sorto di sentido krítiko. E avershon pa lesa, i te asta pa skirbi, ku nos tin dor di e enseñansa ku nos a haya, ta trese kuné ku nos ta stanka na un sólo lugá i nos no ta engrandesé nos konosemento di nos propio sosiedat i di mundo en heneral.

Mi ta puntra mi mes, p.e., si den enseñansa di nos maestronan, tanto na Akademia Pedagóhiko Arubiano (A.P.A.) komo na nos Akademie di Maestronan di Enseñansa Sekundario (lerarenopleiding), si akinan den nos enseñansa di idioma nos ta korda e futuro maestronan ku tambe na papiamento nos tin un literatura i ku esaki ta basta ekstenso tambe, i ku nan mester konosé e literatura na papiamento ei tambe, kual ta e base di nos relashonnan sosial i di nos kultura.
Awor, kiko nos por tin e ora ei pa futuro?
Mi ta kere ku lo ta importante pa nos kuminsá diskutí ku otro a base di kiko nos lo mester bai kambia nos sistema di enseñansa, no solamente e kestion di hulandes, pasobra si nos mester introdusí papiamento i laga e sistema di enseñansa manera é ta, nos ta keda mes leu. Mi ta kere ku e diskushon ku nos mester kuminsá for di aworaki den e gruponan i den nos komunidat en heneral ta, si ademas di e kambio di idioma nos no mester kambia henter e sistema di enseñansa. Mi ta kere ku esaki ta forma e base di kualke diskushon ku nos ke tin enkuanto nos futuro enseñansa, pasobra si en berdat Antiyanan Hulandes, i den e kaso aki, Aruba, mester bira independiente (i nos ta bai pa e independensia ei), antó nos lo mester forma un sosiedat ku su propio identidat i no loke nos ta aworaki: un sosiedat seudo-europeo. Mi ta kere ku nos mester bai profundisá mas den: ken nos ta? I kiko nos mester hasi pa un sosiedat propio? Esaki, pa e símpel motibo ku na skol nos lo mester bai fortalesé e lasonan di nos sosiedat pa medio di nos idioma. Lenga ta hopi hankrá na e sosiedat kaminda é ta ser papiá i pesei mi kier pa nos diskutí hopi bon, ta kua ta e rol ku nos lenga papiamento lo mester hunga den un enseñansa pa futuro aki na Aruba i na Antiyanan Hulandes, i ademas di esei, kua ta e sistema ku, basá ariba nos propio sosiedat, nos lo mester introdusí akinan pa mehorá nos situashon sosial.

JOOP JUTTEN

afscheid van aruba

Beste vrienden van de redaktie van Skol & Komunidat, graag wilde ik jullie op deze plaats bedanken voor de prettige tijd die ik met jullie in de redaktie heb doorgebracht. Onze vergaderingen leken niet veel op vergaderingen, er werd altijd gelachen, soms zo hard dat anderen verschrikt om de hoek van de deur kwamen kijken om te zien wat er gebeurd was. Tussendoor werd het werk verdeeld en produceerden we iedere maand een nieuw nummer van Skol & Komunidat. Dit kon alleen maar, dacht ik, doordat wij een hecht team vormden, waarin eenheid en kameraadschap de boventoon voerden. Alleen daardoor konden wij jarenlang bij elkaar blijven. Dat dit mogelijk was tussen mensen die van verschillende uithoeken van de aarde afkomstig zijn, was voor mij een extra positieve ervaring. In ons blad volgden wij het maatschappelijk gebeuren kritisch, omdat wij vonden dat dit nodig was voor onze "skol" en onze "komunidat" in ontwikkeling. In een kleine gemeenschap als de Arubaanse is dat een hachelijke zaak, gezien de gevolgen die dat kan hebben voor je privé-leven. Dat jullie als jonge Arubanen het toch aandurfden je nek uit te steken en je kritisch op te stellen, met naam en toenaam en nooit voor enige druk zijn geweken, heeft mij altijd met respekt voor jullie vervuld. Ik vond het fijn met jullie te mogen samenwerken.
Simarbestuur, Simarleden, lezers van Skol & Komunidat, veel sterkte gewenst bij jullie pogingen tot gezondmaking van het onderwijs op Aruba. Een zeer zware taak, want de problemen zijn enorm terwijl er niet aan oplossingen wordt gewerkt. Zeer frustrerende situatie. Om alle oplossingen van de kant van de leerkrachten te verwachten is onredelijk, even onredelijk als het zou zijn om in een hospitaal de diagnose en therapie van de kant van het verplegend personeel te verwachten. Veel succes voor de toekomst en hopelijk ooit: tot ziens.

de funktie van het toerisme in het Caribies gebied

Het hier volgende artikel is een vrije bewerking van het artikel van Herbert L. Hiller: Escapism, penetration and response: Industrial tourism and the Caribbean, dat verscheen in Caribbean studies, vol. 16 no. 2, juli 1976. Het is een beschouwing over de funkties van het toerisme voor zowel het Caribies gebied, de grote reisindustrie als de geïndustrialiseerde wereld. Vanuit een Caribies perspektief komt de auteur dan tot het formuleren van enige mogelijke alternatieven voor het konventionele toerisme, die hun steentje kunnen bijdragen tot een reëele verbetering van de positie van het Caribies gebied.

Inleiding

Als men gaat nadenken over de funktie van het toerisme in het Caribies gebied, dat deel uitmaakt van de Derde Wereld, komt men terecht bij de verhouding tussen de reisindustrieën en deze landen; en bij de theorieën die in deze landen over het toerisme gebruikt worden.
De verhouding tussen toeristenindustrie en Caribies gebied valt binnen het kader van de afhankelijkheidsrelatie met de rijke landen, waarbij zij het initiatief nemen en wij ons daarbij aanpassen. Met de dekolonisatie van onze landen is het nodig, dat ook deze afhankelijkheid in de toeristensektor opnieuw bekeken wordt.
In de derde wereld heerst bij velen de opvatting, dat toerisme de ontwikkeling van het land kan stimuleren, een theorie die in het volgende artikel wat nader zal worden besproken.
Minder bekend maar minstens even belangrijk voor gastlanden is de funktie van het moderne massatoerisme in de geïndustrialiseerde wereld. Een goed inzicht hierin kan leiden tot het effektief hanteren van toerisme als ontwikkelingsmiddel door het derde wereldland.

Ontwikkeling door toerisme

Voorstanders van deze theorie noemen zaken als vergroting van de werkgelegenheid, vergroting van de deviezen-inkomsten, kapitaalvorming, marktvergroting, het scheppen van nieuwe investeringsmogelijkheden en modernisering, op als voorbeelden van de voordelen die toerisme met zich meebrengt.
Hierbij zijn twee vooronderstellingen nog verborgen; deze theorie gaat er automaties van uit dat, ten eerste, het gastland in alles minder waard is dan de rijke landen en ten tweede, dat de know-how en de waardeoordelen die men uit die rijke landen denkt over te nemen, ook welkom zijn bij de bevolking van dat gastland.
Het Caribies toerisme is vooral in de 60er jaren uitgegroeid tot het bedrijf van nu; overheidsbemoeienis kwam pas op gang met de komst van regelmatig luchtverkeer met de grote centra in Canada en de V.S. Men zag het toerisme in eerste instantie vooral als een mogelijkheid voor marktexpansie (voor binnenlandse produkten) en als een bron van werkgelegenheid; met de bloei van het massatoerisme kwam de theorie dat het toerisme een middel kan zijn om de achterstand in te halen, zowel op ekonomies als op sociaal gebied.
In feite komt de theorie er op neer dat wat goed is voor het toerisme, goed is voor het land (zoals bijvoorbeeld infrastrukturele voorzieningen als wegen, aangelegd voor de toeristen, ook door de lokale bevolking gebruikt kunnen worden). Zie hiervoor o.a. het OECD-rapport van 1967.
Dit idee werd door de reisindustrie overgenomen en entoesiast uitgedragen. En tenslotte zouden 'wereldwijde integratie' en 'wereldvrede' door het toerisme gerealiseerd kunnen worden, een thema dat door de reisindustrie met veel verve gehanteerd wordt.

Toerisme als uitdrukking van waardeoordelen uit de rijke landen

Bij het bestuderen van het verschijnsel toerisme is het van belang dat men zich realiseert dat het toerisme in de eerste plaats een funktie heeft in de rijke landen. Toerisme is een steeds belangrijker onderdeel van de vrijetijdsbesteding van de werknemers in de rijke landen. Deze vrijetijdsbesteding heeft in die landen de funktie van tegengif voor de vervreemding die de mens in het werk ondervindt. Het is onderdeel van het herstel van de arbeidskracht, even noodzakelijk daarvoor als eten of slapen.
De vrijetijdsbesteding is (vaak) even vervreemd als het werk waarvan het de tegenpool is, en bestaat vaak uit een even dwangmatige en kunstnatige konsumptie als het dagelijks leven. "If tourists behaved normally when abroad their cultural impact might be less. However, their vacation would presumably suffer" (John March, Tourism and development: the East African case).
De reisindustrie erkent de vervreemding van de moderne arbeid, en ook de rol van het toerisme als ontsnappingsmogelijkheid: "Holidays are the ultimate products of our advanced consumer society, which can only survive by finding fresh incentives to motivate the labour force into further bursts of production" (Louis Turner and John Ash: The golden hordes: International tourism and the pleasure periphery).
Op alle mogelijke manieren speelt de reisindustrie hierop in.
Een facet hiervan is de opkomst van het massatoerisme en de bijbehorende standaardisering van het gebodene. Het toerisme is de waar geworden van de reisindustrie, door reisburo's verkocht en aangeprezen, en deze industrie bepaalt vorm en inhoud van datgene wat ze verkoopt. Dus: plaats en duur van de vakantie, evenals hoe men zijn tijd in het buitenland doorbrengt; en natuurlijk de prijs. Dit is duidelijk te zien aan de opkomst van de package tours.
Daarom moet de reisindustrie de hele reis onder kontrole hebben, dus zowel het vertrek uit de rijke landen als de vakantie zelf in het gastland, moet door één bedrijf bepaald worden. Deze kontrole wordt in de struktuur van de onderneming ingebouwd: in het gastland hebben de reisburo's (dochters van grote ondernemingen) vaak heel weinig te zeggen.

De invloed van het massatoerisme op de caribiese gemeenschap

Deze kan zich op verschillende manieren uiten. Op de eerste plaats kan de oude koloniale mentaliteit voortleven: eerbied voor bui-

tenlanders gepaard met minachting voor het eigen volk. Nieuw is, dat de bevolking van het gastland een beeld van zichzelf krijgt opgedrongen, dat afkomstig is van buiten, en noodzakelijkerwijs onvolledig, en vaak ook (in het verborgene) kleinerend. Dit wordt veroorzaakt doordat het gastland van de reisindustrie afhankelijk is voor het verkopen van de waar, toerisme.
De grote reisburo's prijzen het Caribies gebied aan als een vakantieoord van zon, zand, zee en ontspanning. Het cultuureigene doet er voor hen niet toe. Het image van het Caribies gebied wordt zodoende in het buitenland bepaald en heeft vaak weinig met de werkelijkheid te maken. Het gastland moet dan zorgen, dit image waar te maken (letterlijk en figuurlijk!), en zorgen voor de vriendelijk lachende inboorling, de kleurige vrolijke (en ongekompliceerde) volksdansen. Een bijkomend effekt hiervan is, dat de lokale bevolking dit image overneemt en er zelf in gaat geloven.
Een derde verschijnsel vloeit voort uit de rol van het toerisme in de rijke landen. In hun vrije tijd moeten de mensen beloond worden voor hun werk en natuurlijk moet die beloning tegelijkertijd weer de konsumptie stimuleren; zo blijft de kapitalistiese ekonomie draaien. Daarom is het toerisme een ware orgie van geld uitgeven geworden.
Omdat de gastlanden afhankelijk zijn van de grote reisindustrieën, rechtvaardigen zij — door dit soort toerisme aan te bieden — ook de overbesteding en de verkwisting van de rijke landen, en de bijbehorende geestelijke verarming.
Het is duidelijk dat, tenminste tot aan de onafhankelijkheid, de Caribiese landen bestuurd werden door instellingen, die de afhankelijkheid van de koloniale mogendheden in stand moesten houden. Met de komst van de onafhankelijkheid zijn de meeste van deze instellingen niet op afdoende wijze vervangen.
De historiese erfenis van de Caribiese volken is een gebrek aan vertrouwen in eigen kunnen, een psychologiese, kulturele en intellektuele afhankelijkheid van het buitenland; en hieraan is tot nog toe niets veranderd. Ook niet door het toerisme; integendeel.

Naar een oplossing in termen van gelijkheid

Men moet bij het bestuderen van dit probleem erkennen, dat zowel de overkonsumptie als de armoede vervreemdend werken, en men moet binnen deze grenzen aksеptabele oplossingen zoeken.
Hierbij loopt men twee risiko's; het eerste is, dat men alleen de problemen der armoede ziet, en slechts de problemen van de produktie wil oplossen om te komen tot een welvaartsstaat, waarvan men de problemen later wel zal aanpakken. Het tweede risiko is, dat de wereldwijde ongelijkheid gerechtvaardigd wordt op basis van het probleem van de overkonsumptie (zie bijvoorbeeld de Club van Rome).
"Even though the first priority goes to securing the minima, we shall be looking for those development strategies that may also help the affluent countries, in their enlightened self-interest, in finding more human patterns of life, less exploitative of nature, of others, of oneself". (The Cocoyoc Declaration: Beyond Dependency).
Een eerste stap in deze richting is dat de waardeoordelen uit de rijke landen, die het escapisme aanmoedigen, worden aangevochten. Anders helpen deze ideeen mee, de huidige afhankelijkheid voort te zetten.
Men zou de toerist nu eens niet moeten zien als een geld uitgevend ding, maar als een mens, en hem ook als zodanig benaderen. De normen van de rijke landen kunnen aangevallen worden door de toerist in het gastland een reëel alternatief te bieden, hem een maatschappij te tonen waarin de mens echt centraal staat.
Dergelijke experimenten eisen van de lokale bevolking een mentale dekolonisatie, de vorming van een nieuw bewustzijn van de eigen waarden.
Het Caribies toerisme, dat nu de trends op de wereldmarkt volgt, kan dan evenzeer trendbepalend zijn; het aanbod aan faciliteiten kan stoelen op een werkelijk inzicht in welke aspekten van de Caribiese kultuur zowel autentiek zijn als indruisend tegen huidige waarden en normen in de rijke landen. Een en ander gezien rondom het idee van de kleinschaligheid (human scale) dat zo typies is voor het Caribies gebied, en ingaat tegen de grootschaligheid van de technokratie.
Dit alles kan niet gedaan worden door de traditionele leiders in de derde wereld, maar door mensen met wat men zou kunnen noemen een gedekoloniseerd bewustzijn. De mogelijkheid van alternatief toerisme moet er komen in landen die bezig zijn zichzelf te bevrijden, en moet georganiseerd worden rond aktiviteiten die in de eerste plaats voor de lokale bevolking zelf bestemd zijn.
Niet meer "we gotta give 'em what they want", maar "we have to give them what we have — and make what we have be what they want".

Enkele opmerkingen achteraf

Een aantal punten uit het artikel van Hiller verdienen o.i. nadere uitwerking: ten eerste de theorie van het toerisme als middel om de ontwikkeling te bevorderen; en ten tweede het begrip vervreemding, dat direkte konsekwenties heeft voor het gedrag van mensen, en dat een belangrijk begrip kan zijn in het formuleren van onze eigen belangen en belangenstrijd.

Het toerisme als middel tot ontwikkeling

Een belangrijk facet van de theorie is, dat men een overdracht van know-how verwacht, zodat plaatselijk kader gevormd kan worden. Maar, evenmin als de grote bedrijven zoals Shell, Lago, A.C.I. hun know-how aan ons overdroegen — zij hielden die juist voor zichzelf; en de paar mensen die ze opleidden trekken vaak weg, zodat hun kennis voor het land verloren is — evenmin lijkt het erop dat de toeristenindustrie dit zal doen. In de grote lucht- en scheepvaartmaatschappijen en de grote hotels is weinig lokaal kader werkzaam, en het lijkt er niet op dat dit in de nabije toekomst zal veranderen.
Zo verwonderlijk is dat niet. Juist door hun know-how kunnen de grote bedrijven hun positie in de derde wereld blijven behouden; bovendien hebben zij d.m.v. managementkontrakten in joint ventures altijd een risikoloze winst.
Een tweede argument van de theorie is, dat toerisme een stimulans is voor de lokale ekonomie: kapitaalvorming, nieuwe investeringsmogelijkheden en vergroting van de deviezeninkomsten, schijnen automaties verbonden ermee. Dit is slechts schijn; met name het idee dat het deviezenbezit zo zou groeien. Want dezelfde reisindustrie die de deviezen binnenbrengt, beschikt over onkontroleerbare kanalen om ze het land weer uit te krijgen: Winsttransfer, dividend-overmaking, kontrakten met zusterondernemingen, royalties e.d. zijn allemaal toegestaan.
Kapitaalvorming is meer een akkumulatie van geld in handen van banken en beleggingsmaatschappijen, die dit geld niet opnieuw investeren. Het scheppen van nieuwe investeringsmogelijkheden is niet alleen een zaak van of het kapitaal voorhanden is, maar ook of er een markt zal zijn voor het nieuwe produkt.
Ten derde: de werkgelegenheid. Deze neemt inderdaad toe; direkt of indirekt kreëert het toerisme nieuwe arbeidsplaatsen. Echter hier zit een groot risiko aan vast, namelijk dat de beroepsbevolking de produktiesektor verlaat en zich konsentreert in de dienstensektor of de handel. Dit vergroot de afhankelijkheid van het buitenland aangezien de import groter moet worden. Dat op zijn beurt verhoogt de uitgave van deviezen, terwijl het land extra gevoelig wordt voor de wereldwijde inflatie, die zo als het ware geïmporteerd wordt.

Het begrip vervreemding

Men zou dit kunnen omschrijven als het verschijnsel dat de mens steeds minder van zichzelf terugvindt in het dagelijkse werk. Het werk is niet meer zoals eerst, naast noodzaak, ook de mogelijkheid om iets te presteren, talenten te uiten.. Het wordt integendeel een eentonige sleur, die gepaard gaat aan het feit dat men niet voor zichzelf werkt maar voor een ander, die dan ook precies bepaalt hoe het moet. Dit geldt voor arbeiders zowel als onderwijzers! Leerkrachten werken met groeiende tegenzin in een dagelijkse sleur, met leerlingen die dagelijks minder gemotiveerd lijken; en hun werk heeft ieder jaar minder rendement. Ze werken niet voor zichzelf maar voor overheid of schoolbestuur; de lesinhoud is zelfs via de wet geregeld. De meeste mensen beseffen ook dagelijks minder, hoezeer hun werk ingaat tegen hun eigen principes; dit is vervreemding.
Je kan alleen een einde maken aan de vervreemding als je resoluut je situatie onder ogen ziet en gaat proberen hem te veranderen.

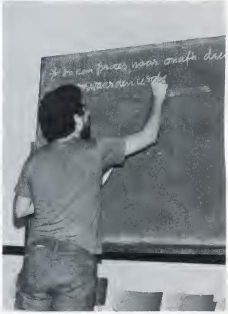
joop in aktie

voor

s.&k.

en

sinar

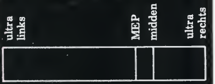

GRAWATA

De MEP heeft verklaard: wij zijn een partij links van het midden. Wij zullen de situatie hieronder in een tekening weergeven, zodat de lezer een duidelijk beeld krijgt van wat er bedoeld wordt:

*

De onderwijzers hebben deze maand drie onderwijsdagen georganiseerd waarop ingegaan werd op het slecht funktioneren van het onderwijs.

*

Dit jaar wordt op Aruba het beroemde boek Don Qoijote de la Mancha verfilmd. Don Henny (d)E (la) Man(cha) speelt de hoofdrol met Sancho Panza op de tweede

plaats. Er kunnen nog figuranten meedoen! Het eerste deel zal zijn de strijd tegen de Windmolens die aangevoerd worden door de reus van Cumaná.

*

INDEPENDENSIA

Na Aruba hopi hende ta preparando pa independensia . . . kumprando kas na Miami!

*

Awor un partido politiko (esun di mas grandi) ta koriendo fuertemente e rumos ku Shon Henny tin dos kas di pueta na Hulanda. Ninel, nivel, nivel unda bo ta!

*

E lobo MANSO a haya un pida karni komunista benta banda di kaminda. Esta un dushi bida lo bo tin den e dianan aki lobo MANSO. Hesus ku lo bo habraka!

*

Prome nos a haya "King Kong", despues "White Buffalo", awor aki poko dia nan ta bin Aruba pa filma "THE BLACK BELLY".

*

Rusia ta deporta su dissidentenan pa Siberia, Aruba ta deporta nan pa Hulanda. Tambe ta friu.

ABONNEMENT

Geachte lezer,

Als u zich wilt abonneren op Skol i Komunidat, vul dan onderstaand formulier in en stuur het zo snel mogelijk naar het volgende adres:

SKOL I KOMUNIDAT, REAMURSTRAAT 2, ORANJESTAD, ARUBA, NED. ANT.

Wij verzoeken u uw check samen met het formulier te versturen.
Ook kunt u het geld storten op onze bankrekening: A.B.N. nr. 31.47.886.

JA. Ik wil mij abonneren op het maandblad Skol i Komunidat voor de prijs van:

☐ *Antillen:* NAf. 12,50 per 10 nummers
☐ *Nederland:* NAf. 16,— per 10 nummers
☐ *Overige landen:* NAf. 17,— per 10 nummers

(a.u.b. aankruisen wat op u van toepassing is).

NAAM: ....

ADRES: ....

....

Gelieve NIET te betalen per postwissel.

Gelijktijdig
☐ *stuur ik een check*
☐ *stort ik het bedrag op uw bankrekening.*

Handtekening ....

ABONO

Kerido lektor,

Si bo ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat, yena e formulario aki bou i mandé mas pronto posibel pa nos na e sigiente adres:

SKOL I KOMUNIDAT, REAMURSTRAAT 2, ORANJESTAD, ARUBA.

Nos ta suplikabo pa manda bo check huntu ku e formulario.
Tambe ta posibel pa depositá e suma riba nos kuenta bankario: A.B.N. nr. 31.47.886.

Si, mi ta interesá pa aboná riba e revista Skol i Komunidat pa e prèis di:

☐ *Antiyas:* NAf. 12,50 pa 10 numero
☐ *Hulanda:* NAf. 16,— pa 10 numero
☐ *Otro paisnan:* NAf. 17,— pa 10 numero

(Por fabor, marke un x den loke ta aplikable pa bo).

NOMBER: ....

ADRES: ....

....

Por fabor, sea asina bon di NO manda paga vía postwissel.

Adhuntu mi ta
☐ *manda un check*
☐ *depositá e suma riba boso kuenta bankario*

Firma ....